ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Г-Н P. MENGOZZI
представено на 11 септември 2008 година [1]

I — Въведение

1. С решение от 15 март 2007 г. Bayerisch Landessozialgericht München (Германия) отправя до Съда два преюдициални въпроса в съответствие с член 234 ЕО, първият от които се отнася до тълкуването на член 19, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността [2], а вторият — до тълкуването на членове 18 ЕО, 39 ЕО и 49 ЕО.

2. Тези въпроси са повдигнати в рамките на жалба, която г-жа Petra von Chamier-Glisczinski подава срещу Deutsche Angestellten-Krankenkasse (германска здравноосигурителна каса за служителите, наричана по-нататък „DAK“), имаща за цел да получи възстановяването на разходите, направени по време на престоя ѝ в лечебно заведение в Австрия.

1 — Език на оригиналния текст: италиански.
2 — ОВ L 149, стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 26.

II — Правна уредба

A — *Общностно право*

1. Релевантните разпоредби от Договора

3. Член 18, параграф 1 ЕО гласи:

„Всеки гражданин на Съюза има право да се придвижва и свободно да пребивава на територията на държавите членки, при ограниченията и условията, предвидени в настоящия договор и в мерките, приети за неговото осъществяване.“

4. Съгласно член 39, параграфи 1—3 ЕО:

„1. Свободното движение на работници се гарантира в рамките на Общността.

2. Тази свобода на движение налага премахването на всякаква дискриминация, основаваща се на гражданство, между работниците от държавите-членки що се отнася до заетост, възнаграждение и други условия на труд.

3. Тя включва и правото, при спазване на ограниченията, основаващи се на съображения за обществен ред, обществена сигурност и обществено здраве:

а) да се приемат действително направени предложения за наемане на работа;

б) да се придвижва свободно на територията на държавите членки за тази цел;

в) да престоява в държава-членка с цел заетост, в съответствие с разпоредбите, уреждащи заетостта на гражданите от тази държава, предвидени в законови, подзаконови или административни разпоредби;

г) да остава на територията на държава-членка след наемане на работа в тази държава, при условията, които се предвиждат в регламенти за приложение, съставени от Комисията.“

5. Член 49 ЕО, първа алинея гласи:

„В следващите разпоредби се премахват ограниченията за свободното предоставяне на услуги в рамките на Общността по отношение на гражданите на държавите членки, които са се установили в държава от Общността, различна от тази, в която се намира лицето, за което са предназначени услугите.“

2. Вторично право

6. Съществуващите различия между националните разпоредби в областта на социалното осигуряване несъмнено са фактор за възпрепятстване мобилността на заетите лица. Поради тази причина авторите на Римския договор са предоставили на Съвета правомощието да приема

в тази област „мерките, които са необходими за осъществяване на свободното движение на работниците“. За тази цел член 51 от Договора за ЕО (понастоящем след изменение член 42 ЕО) препоръчваше по-специално предприемането на „действия, за да осигури на работниците мигранти и на лицата на тяхна издръжка:

а) акумулиране на всички периоди, които се вземат предвид според съответните национални законодателства, с оглед придобиването и запазването на правото на обезщетение, както и при изчисляването на това обезщетение;

б) изплащане на обезщетения на лицата, пребиваващи на териториите на държавите членки“.

7. Съветът упражнява тази компетентност още от 1958 г. с приемането на правна уредба за координация на националните законодателства в различните области на социалната сигурност, предназначена да се прилага за различните рискове, на които тези законодателства осигуряват покритие. Понастоящем тази координация е гарантирана от Регламент № 1408/71 [3], чийто първоначален текст е изменян многократно.

3 — Разпоредбите на Регламент № 1408/71 са допълнени с Регламент (ЕИО) № 574/72 на Съвета от 21 март 1972 година относно определяне на реда за прилагане на Регламент (ЕИО) № 1408/71 за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и техните семейства, които се движат в рамките на Общността (ОВ L 74, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 74).

8. По-специално член 19, параграф 1 и параграф 2, първа алинея от този регламент има отношение към настоящото производство и гласи:

„1. Заето или самостоятелно заето лице, което пребивава на територията на държава членка, различна от компетентната държава, и което отговаря на предвидените от законодателството на компетентната държава условия за придобиване на право на обезщетения, като при необходимост се вземат предвид разпоредбите на член 18, получава в държавата, в която пребивава:

а) предоставяните от името на компетентната институция обезщетения в натура от институцията по мястото на пребиваване, в съответствие с разпоредбите на прилаганото от тази институция законодателство, като осигурено при нея лице;

б) предоставяните от компетентната институция парични обезщетения в съответствие с прилаганото от нея законодателство. Въпреки това, по споразумение между компетентната институция и институцията по мястото на пребиваване, такива обезщетения могат да се предоставят от последно посочената институция от името на първата посочена институция, в съответствие със законодателството на компетентната държава.

2. Разпоредбите на параграф 1 се прилагат по аналогия за членове на семейството, които пребивават на територията на държава членка, различна от компетентната държава, доколкото същите нямат право на такива обезщетения съгласно законодателството на държавата, на чиято територия пребиват.“

9. Освен това следва да се припомни разпоредбата на член 22, параграф 1, буква б), подточка i) от същия регламент, по силата на който:

„1. Заето или самостоятелно заето лице, което отговаря на предвидените от законодателството на компетентната държава условия за придобиване на право на обезщетения, като при необходимост се вземат предвид разпоредбите на член 18, и:

[…]

б) което, след като е придобило право на обезщетения за сметка на компетентната институция, е получило разрешение от тази институция да се завърне на територията на държавата членка, в която пребивава, или да смени пребиваването си на територията на друга държава членка,

[…] има право на:

i) предоставяните от името на компетентната институция обезщетения в натура от институцията по мястото на престой или пребиваване, в съответствие с разпоредбите на прилаганото от тази институция законодателство, като осигурено при нея лице; въпреки това, продължителността на периода, през който се предоставят обезщетенията, се урежда от законодателството на компетентната държава.“

10. В първия преюдициален въпрос запитващата юрисдикция се позовава и на член 10 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 година[4] относно свободното движение на работници в Общността. Посоченият член е отменен[5] с член 38 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се

4 — ОВ L 257, стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 11.

5 — Считано от 30 април 2006 г.

движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО [6]. По силата на посочения член 10, параграф 1:

„Независимо от тяхното гражданство, имат право да се настаняват заедно с работник — гражданин на държава членка, нает на работа на територията на друга държава членка, следните лица:

а) съпруг/а и техни низходящи, на възраст под 21 години или издържани от тях;

б) издържани роднини по възходяща линия на заетото лице и на съпруг/а.“

Б — *Национално право*

11. В отговор на поставен от Съда въпрос германското правителство очертава в общи линии осигурителната схема за риска нужда от чужда помощ, предвидена в книга XI от Кодекса за социално осигуряване (Sozialgesetzbuch, наричан по-нататък „SGB“).

12. Посочената схема предвижда три форми на помощ в полза на нуждаещите се от чужда помощ лица.

13. Член 36 от книга XI от SGB предвижда, че лицата, които се нуждаят от домашни грижи и помощ, имат право на *обезщетение в натура*, което се предоставя от практикуващите в амбулатории, сключили договор с осигурителна каса на нуждаещите се от чужда помощ лица. Разходите, свързани с оказването на посочената помощ, се покриват от тази осигурителна каса до максимален размер, който се променя според степента, в която получателят се нуждае от чужда помощ. За категория III този максимален размер е 1 432 EUR месечно и може да бъде увеличен до 1 918 EUR месечно, в случай че е необходима интензивна и продължителна помощ, която включва особено високи разходи. Касата заплаща помощта въз основа на тарифи, определени в договора за предоставяне на услуги, сключен с отделните амбулатории. Медицинското обслужване по домовете не спада към посочените в член 36 обезщетения, а се покрива от здравното осигуряване.

14. Член 37 от книга XI от SGB гласи, че нуждаещите се от чужда помощ лица могат да получават *месечна добавка за грижи*, когато сами си осигуряват необходимите им грижи и помощ. Добавката може да се ползва свободно от получателя и следователно може да бъде използвана и за заплащането на услуги, които не се покриват от

6 — ОВ L 158, стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56.

осигуровката, или които се предоставят от персонал, който не принадлежи към амбулаториите, сключили договор с осигурителната каса. Размерът на добавката също варира според степента на нуждата от чужда помощ. За категория III този размер е 665 EUR месечно.

15. Член 38 от книга XI от SGB урежда т.нар. *смесени* обезщетения. Съгласно тази разпоредба осигуреното лице, което не ползва изцяло всички обезщетения в натура, на които има право, може да получи *и* посочената в член 37 добавка за чужда помощ, чийто размер се намалява пропорционално на ползваните обезщетения в натура. Получателят решава в каква степен желае да се ползва от обезщетенията в натура. Целта на смесените обезщетения е да се позволи по-голяма независимост при организацията на помощта по домовете на лицата, които се нуждаят от чужда помощ.

16. Обезщетенията, които надвишават максималните размери, предвидени при осигуряването за нужда от чужда помощ, остават в тежест на лицето, което се нуждае от чужда помощ.

17. Накрая, съгласно член 43 от книга XI от SGB, чийто текст е възпроизведен в становището на Комисията, нуждаещите се от чужда помощ лица имат право на пълна помощ в лечебно заведение, когато помощта по домовете или частичната помощ в лечебно заведение не са възможни или не се предвиждат, поради особеностите на конкретния случай. Осигурителната каса за нуждаещите се от чужда помощ лица осигурява покритие чрез фиксирана сума на разходите за помощ, за медицинско обслужване и за социално подпомагане. Тази фиксирана сума е в размер на 1 432 EUR за нуждаещите се от чужда помощ лица, спадащи към категория III. Общият размер на сумите, които се покриват от касата, не трябва да надвишава 75 % от общия размер на разходите за грижи, помощ и настаняване на лицето, което се нуждае от чужда помощ. Член 43 предвижда също, че годишният размер на разходите на осигурителна каса за осигурени лица с пълна помощ в лечебни заведения не може да надвишава средна сума в размер на 15 339 EUR за едно лице. Този максимален размер може да бъде надвишен само в изключителни случаи. Осигуреното лице, което избере пълна помощ в лечебно заведение, въпреки че осигурителната каса е установила, че това не е необходимо, има право на обезщетение, съответстващо на предвидения в член 36 максимален размер за категорията нуждаещи се от чужда помощ лица, към която то спада.

III — Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

18. Г-жа Von Chamier-Glisczinski — германска гражданка с постоянен адрес в Мюнхен, която се нуждае от чужда помощ — е получавала от DAK — социалноосигурителната каса, при която тя е била осигурена посредством съпруга си — предвидените в член 38 от книга XI от SGB обезщетения за осигуряване нужда от чужда помощ (смесени обезщетения).

19. На 27 август 2001 г. г-жа Von Chamier-Glisczinski е поискала от DAK обезщетенията в натура, на които е имала право съгласно германската правна уредба, да бъдат предоставени в лечебно заведение в Австрия, където тя е желаела да бъде настанена. Това искане е отхвърлено от DAK с решение от 31 август 2001 г., в което се посочва като причина за отказа обстоятелството, че в случаи като този на г-жа Von Chamier-Glisczinski австрийското право не предвижда предоставяне на обезщетения в натура в полза на осигурените лица към неговата социалноосигурителна схема. Според DAK тя имала право само да получи добавка за грижи по член 37 от книга XI от Sozialgeseztbuch, съответстваща на категория III, тоест 1 300 DEM [германски марки] (664,68 EUR).

20. В периода от 17 септември 2001 г. до 18 декември 2003 г. г-жа Von Chamier-Glisczinski е била настанена в признато от държавата лечебно заведение в Австрия, където тя отишла — според посоченото в акта за преюдициално запитване, — тъй като съпругът ѝ възнамерявал да търси работа в Австрия.

21. С решение от 20 март 2002 г. DAK отхвърля жалбата, подадена от г-жа Von Chamier-Glisczinski срещу решението от 31 август 2001 г. Тогава тя сезира Sozialgericht München, който отхвърля жалбата с решение от 11 октомври 2005 г. Г-жа Von Chamier-Glisczinski обжалва това решение пред Bayerisches Landessozialgericht München, като повтаря искането си за възстановяване на разходите, направени при престоя ѝ в лечебното заведение в Австрия, за разликата между получената добавка за грижи и максималния размер на обезщетенията в натура по член 36 от книга XI от SGB, които се поемат от компетентната институция за лицата от категория III.

22. Тъй като счита, че решаването на спора зависи от тълкуването на общностното право, Bayerisches Landessozialgericht München спира производството и поставя на Съда следните преюдициални въпроси:

„1. Следва ли член 19, параграф 1, буква а) евентуално във връзка с параграф 2 от същия член от Регламент (ЕИО) № 1408/71 предвид прилагането на член 18 ЕО във връзка с членове 39 ЕО и 49 ЕО, както и във връзка с член 10 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 да се тълкува в смисъл, че заетото или самостоятелно заетото лице и членовете на семейството му нямат право да получат за сметка на компетентната институция парични обезщетения или възстановяване от институцията по мястото на пребиваване, ако съгласно приложимите за последния орган правни норми не се предвиждат обезщетения в натура, а само парични обезщетения в полза на осигурените при него лица?

2. В случай че не е налице такова право, съществува ли основано на членове 18 ЕО, 39 ЕО и 49 ЕО право на поемане

на разходите — след предварително разрешение — за престой в лечебно заведение в друга държава членка, което може да бъде предявено пред компетентната институция до размера на дължимите на осигуреното лице обезщетения в компетентната държава?“

IV — Производство пред Съда

23. На 18 септември 2007 г. запитващата юрисдикция уведомява Съда, че след смъртта на г-жа Von Chamier-Glisczinski делото се продължава от нейния съпруг и че той поддържа преюдициалните въпроси.

24. По силата на член 23, втора и трета алинея от Статута на Съда жалбоподателят по главното производство, Комисията на Европейските общности и германското и норвежкото правителство са представили писмени становища пред Съда. Освен това те са изразили устно своето мнение в съдебното заседание, проведено на 12 юни 2008 г.

25. Съгласно член 104, параграф 5 от Процедурния правилник Съдът е поискал разяснения от запитващата юрисдикция. Освен това той е поставил и на германското правителство редица въпроси, изискващи писмен отговор.

V — Правен анализ

A — *Предварителни бележки*

26. Преди да се пристъпи към разглеждане на преюдициалните въпроси, необходимо е да се опише по-подробно фактическият контекст *a quo*, така както произтича от отговора на запитващата юрисдикция на направеното от Съда искане за допълнителни разяснения и от предоставените в съдебното заседание уточнения от жалбоподателя.

27. В отговор на искането за допълнителни разяснения Bayerisches Landessozialgericht München изпраща на Съда две писма, първото от адвоката на жалбоподателя, а второто — от DAK. В първото писмо се уточнява, че по време на целия престой на г-жа Von Chamier-Glisczinski в австрийското лечебно заведение съпругът е запазил постоянния си адрес в Мюнхен, където е работил до 30 юни 2002 г. От август 2001 г. обаче той е бил освободен от задължението си за полагане на труд по силата на споразумение за прекратяване на трудовия договор, сключено с неговия работодател. От август 2001 г. до декември 2003 г. той е търсил работа в Австрия, където пребивава съпругата му. Накрая, през декември 2003 г. г-н Von Chamier-Glisczinski започва търговска дейност, чието седалище е установено в Laufen през април 2004 г. От друга страна, в писмото на DAK се твърди, че — видно от преписката относно жалбоподателя — от 17 септември 2001 г. до 30 юни 2002 г. г-н Von Chamier-Glisczinski е работил като заето лице и е бил осигурен на основание на доброволно осигуряване при ответника,

че от 1 юли 2002 г. до 18 декември 2003 г. той е бил регистриран като търсещ работа към бюрото по труда в Мюнхен, от което е получавал обезщетения за безработица, и е бил осигурен при ответника на основание на задължително осигуряване, а накрая, считано от 19 декември 2003 г., е бил осигурен от DAK в качеството на самонаето лице.

28. В съдебното заседание г-н Von Chamier-Glisczinski уточнява, че през август 2001 г. е бил в преговори с австрийско фармацевтично дружество с цел да започне търговска дейност като самостоятелно заето лице. Този замисъл обаче, който би го довел до установяване в Австрия, където от септември 2001 г. е пребивавала неговата съпруга, не успява, тъй като не получава финансиране.

29. По-нататък в анализа ще взема предвид посочените по-горе данни, доколкото някои от тях могат да окажат влияние върху отговора на поставените от запитващия съд въпроси.

Б — *По първия преюдициален въпрос*

30. С първия преюдициален въпрос Bayerisches Landessozialgericht München по същество иска да се установи дали съгласно механизма, предвиден в член 19, параграф 1, буква а) от Регламент № 1408/71, институцията на държавата членка по пребиваване на заетото лице е длъжна да предостави за сметка на компетентната институция парични обезщетения — евентуално под формата на възстановяване или поемане на разходите — в случаи, когато системата на социално осигуряване на въпросната държава, за разлика от тази на компетентната институция, не предвижда обезщетения в натура за осигурените в нея лица.

31. Следователно първият въпрос има за цел да се установи дали по силата на член 19 от Регламент № 1408/71 жалбоподателят по главното производство има право на парична равностойност на разглежданите обезщетения в натура, на което може основателно да се позове *пред органите за социално осигуряване в неговата държава по пребиваване*.

32. Преди да отговоря на този въпрос считам, че е уместно да направя някои уточнения.

33. Преди всичко ще припомня, че Регламент (ЕИО) № 1390/81 разширява обхвата на приложното поле на Регламент № 1408/71 и Регламент № 574/72 ratione personae за самостоятелно заетите лица и членовете на техните семейства. Следователно положението на съпрузите Von Chamier-Glisczinski се урежда от тези регламенти, въпреки че в съдебното заседание става ясно, че по време на престоя на съпругата му в лечебното заведение в Австрия г-н Von Chamier-Glisczinski не

е търсел работа като заето лице в тази държава, а се е опитвал да започне там собствен бизнес.

34. Освен това ще отбележа, че Съдът е имал повод да се произнесе относно прилагането на Регламент № 1408/71 за обезщетенията на германската схема за осигуряване за риска нужда от чужда помощ. В Решение по дело Molenaar Съдът е приел, че макар да имат собствени характеристики, посочените обезщетения спадат към „обезщетенията за болест“ по смисъла на член 4, параграф 1, буква а) от Регламент № 1408/71, тъй като „имат основно за цел да допълнят обезщетенията по осигуряването за болест, с което те […] са свързани с оглед на организацията за подобряване на здравословното състояние и на жизнените условия на нуждаещите се от чужда помощ лица“ [7]. Следователно членове 18—36 от въпросния регламент са приложими към посочените обезщетения.

35. Запитващият съд открива в член 19 от Регламент № 1408/71 правна разпоредба, в чието приложно поле попада положението на съпрузите Von Chamier-Glisczinski. Все пак трябва да отбележа, че имам известни съмнения дали това позоваване е правилно. Всъщност този член урежда положението на заетото лице или член на семейството му, който *по времето,* когато се осъществява рискът, който дава право на обезщетенията за социално осигуряване, в случая — нуждата от чужда помощ, пребивава в държава членка, различна от компетентната. Обратно, положението на заето лице или на член на семейството му, който *след като е бил допуснат до получаване на обезщетенията за сметка на компетентната държава*, премества пребиваването си в друга държава членка, се урежда от член 22, параграф 1, буква б) от регламента.

36. В конкретния случай обаче е очевидно, че г-жа Von Chamier-Glisczinski вече се е ползвала от обезщетенията на германската осигурителна схема за нужда от чужда помощ под формата на т.нар. „смесени“ обезщетения преди промяната на местоживеенето ѝ от Германия в Австрия. Струва ми се, че нейното положение по-скоро попада в приложното поле на член 22, параграф 1, буква б), отколкото в това на член 19.

37. Промяната на нормативното позоваване не предполага обаче съществено изменение на приложимата схема. Всъщност, както по-подробно ще проличи по-долу, член 22, параграф 1, подточки i) и ii) предвижда схема, подобна на тази в член 19, параграф 1, букви а) и б), с изключение на задължението на заетото лице или на члена от семейството му да поиска от компетентната институция разрешение да продължи медицинското лечение в друга държава членка [8]. Въпреки това в случая, посочен в член 22, параграф 1, буква б), който изглежда е този на г-жа Von Chamier-Glisczinski, „може да се направи отказ за даване на разрешение само ако се установи, че преместването на съответното лице би могло да навреди на здравословното му състояние или на провеждането на медицинско лечение“.

7 — Решение от 5 март 1998 г. (C-160/96, Recueil, стр. I-843, точка 24).

8 — За обезщетенията в натура е предвидено срокът за тяхното предоставяне да се определя от законодателството на компетентната държава, а не от това на държавата по пребиваване (или престой), какъвто обаче е случаят с член 19.

38. Накрая, следва да се припомни, че в Решение по дело Twomey, като изхожда от констатацията за особено широкото възприемане на понятието за заето лице, използвано в Регламент № 1408/71, Съдът е уточнява, че член 19 от регламента се прилага и по отношение на останал без работа работник, който пребивава в държава членка, различна от компетентната, независимо от това в кой момент е настъпило заболяването, дали преди или след преустановяване на работа [9]. От това следва, по силата на извършеното позоваване на член 19, параграф 2, че тази разпоредба се прилага и *по отношение на членовете от семейството на останалия без работа работник, които пребиват в държава членка, различна от компетентната*. Според мен същият извод трябва да важи и за член 22, параграф 1, буква б) от регламента. Всъщност, от една страна, съдържащото се в текста на тази разпоредба понятие за заето лице е същото като имплицитно приетото от Съда в точка 16 от Решение по дело Twomey. От друга страна, и член 22, параграф 1, буква б), подобно на член 19, е с различен обхват на приложното поле от този на член 25 от регламента, който урежда положението на безработните, временно пребиваващи в държава членка, различна от компетентната държава, в търсене на работа [10], *без обаче да преместват местопребиваването си* [11]. Следователно обстоятелството, което е видно от писмото на DAK, което запитващата юрисдикция представя на Съда, а именно че за известен период по време на престоя на съпругата му в лечебното заведение в Австрия г-н Von Chamier-Glisczinski е бил регистриран в Германия като търсещ работа и е получавал от компетентните органи в тази държава обезщетение за безработица, макар и потвърдено, само по себе си не е достатъчно да изключи прилагането на член 19 (нито поради същите причини — на член 22, параграф 1, буква б) от регламента за положението на г-жа Von Chamier-Glisczinski.

39. След това уточнение пристъпвам към разглеждане на първия въпрос, поставен от запитващата юрисдикция.

40. От решението на този съд е видно, че г-жа Von Chamier-Glisczinski за известен период от време се е ползвала от смесените обезщетения, посочени в член 38 от книга XI от SGB. Тези обезщетения предполагат помощ по домовете за лице, което се нуждае от чужда помощ. Освен това в съдебното заседание г-н Von Chamier-Glisczinski е потвърдил, че до преместването ѝ в лечебното заведение в Австрия съпругата му е получавала помощ у дома.

41. Освен това от акта за преюдициално запитване е видно, че през август 2001 г. г-жа Von Chamier-Glisczinski е изпратила до DAK искане да получи разрешение да се премести в лечебно заведение в Австрия, като запази правото на обезщетения по германската осигурителна схема за нужда от чужда помощ, като разрешението ѝ е отказано. Както видяхме, съгласно член 43, параграф 1 от книга XI от SGB, нуждаещите се от чужда помощ лица имат право на пълна помощ за лечение в лечебно заведение, когато помощта по домовете или частична помощ в лечебно заведение не са възможни. Съгласно параграф 2 от този член осигурителната каса за нуждаещите се от чужда помощ лица покрива разходите, свързани с престоя в лечебното заведение с фиксирана сума; за лицата от категория III като г-жа Von Chamier-Glisczinski тази фиксирана сума достига 1 432 EUR месечно. Освен това съгласно член 43, параграф 4 осигуреното лице, което избира пълна помощ в лечебно

9 — Решение от 10 март 1992 г. (C-215/90, Recueil, стр. I-1823, точки 13—15 и 18).

10 — Вж. точка 15 от Решение по дело Twomey, посочено по-горе.

11 — Съгласно определението в член 1, буква з) от Регламент № 1408/71 под пребиваване трябва да се разбира „обичайното пребиваване“.

заведение, макар компетентната институция да не счита това за необходимо, все пак има право на обезщетение, равно на това, предвидено в член 36 за съответната категория нужда от чужда помощ; за категория III тази добавка е в размер на 1 432 EUR месечно.

42. Въз основа на тези данни е логично да се предположи, че в отправеното до DAK искане г-жа Von Chamier-Glisczinski е изразила желанието да премине от схемата на смесените обезщетения по член 38 от книга XI от Sozialgesetzbuch към обезщетенията по следващия член 43, като в същото време е поискала тези обезщетения да се „изнесат“ във връзка с преместването ѝ в лечебното заведение в Австрия. Отказът на DAK е мотивиран от приложението на член 19 от Регламент № 1408/71, а не от липсата на условия за достъп до обезщетенията по член 43. С други думи, по всяка вероятност г-жа Von Chamier-Glisczinski би получила тези обезщетения, ако беше настанена в лечебно заведение в Германия. Обратно, вземайки решение да премести местопребиваването си в Австрия, г-жа Von Chamier-Glisczinski губи правото на обезщетенията, предвидени в членове 36, 38 и 43 от книга XI от Sozialgesetzbuch, като обаче запазва правото на добавка за грижи по член 37, която в нейния случай е в размер на около 665 EUR месечно. Също така тя не би получила никакви обезщетения, предоставени от австрийската социалноосигурителна схема, която, както е видно от акта за преюдициално запитване, не предвижда обезщетения в натура за случаи, свързани с нуждата от чужда помощ, като този на г-жа Von Chamier-Glisczinski [12].

12 — На различно мнение обаче е германското правителство, което счита, че запитващата юрисдикция прави неправилен прочит на съответните разпоредби от австрийското право.

43. Германското и норвежкото правителство, както и Комисията поддържат, че неблагоприятното положение, в което се е оказала г-жа Von Chamier-Glisczinski, се дължи на различията между системите на социално осигуряване на държавите членки, които системи са били предмет само на координация съгласно Регламент № 1408/71, а не на хармонизация.

44. Най-напред следва да се припомни, че член 19 от Регламент № 1408/71 предвижда различна схема за паричните обезщетения и за тези в натура. Докато първите се предоставят на заетото лице, което пребивава в държава членка, различна от тази, в която работи, „от компетентната институция […] в съответствие с разпоредбите на прилаганото от нея законодателство“ (член 19, параграф 1, буква б), вторите са предоставяни за сметка на компетентната институция от институцията по мястото на пребиваване „в съответствие с разпоредбите на прилаганото от тази институция законодателство, като осигурено при нея [заето лице]“ (член 19, параграф 1, буква а). Както вече имах случай да подчертая, сходна схема е предвидена в член 22, параграф 1, подточки i) и ii) от Регламент № 1408/71.

45. Двойният механизъм, който произтича от тези разпоредби, от една страна, позволява да се гарантира на заетото лице, осигурено при социалноосигурителна схема на държава членка, което пребивава или има престой в друга държава членка, да „изнесе“ паричните обезщетения, на които има право в съответствие със законодателството на компетентната държава, а от друга страна — да получи достъп в държавата членка по пребиваване до същите обезщетения в натура, на които имат право осигурените лица по схемата на посочената държава. Освен това препращането към законодателството на държа-

вата по пребиваване или престой позволява да се избегне това, институциите в тази държава, които следва да предоставят обезщетения в натура на заето лице, осигурено по схемата на друга държава членка, да бъдат задължени да прилагат правна уредба, различна от собствената им. Следователно на основание на това законодателство ще се определят например видът на обезщетението, начините на предоставяне [13], както и неговият срок [14] и обхватът на покритие. Обезщетенията се предоставят „за сметка на компетентната институция“ [15], която по силата на член 36 от регламента е длъжна да ги възстанови в пълен размер на институцията по мястото на пребиваване или престой.

46. Съгласно определението, прието от практиката на Съда, понятието за „обезщетения в натура“ не изключва обезщетения, изразяващи се в плащания, извършвани от институцията длъжник, по-специално под формата на поемане или възстановяване на разходите, докато понятието за „парични обезщетения“ се отнася основно до обезщетенията, предназначени за компенсиране загубата на приходи от болното заето лице [16]. В посоченото по-горе Решение по дело Molenaar Съдът приема, че обезщетенията по германската осигурителна схема за нужда от чужда помощ, „предназначени да покриват грижи, получени от осигуреното лице както в дома му, така и в специализирани лечебни заведения, за закупуване на оборудване и извършване на дейности, несъмнено попадат в обхвата на понятието „обезщетения в натура“, посочени в член 19, параграф 1, буква а), член 25, параграф 1, буква а) и член 28, параграф 1, буква а) от Регламент № 1408/71“ [17]. Обезщетенията, които са предмет на искането, отправено от г-жа Von Chamier-Glisczinski до DAK, макар да се изразяват в изплащане на определена парична сума като възстановяване на разходи, представляват следователно обезщетения в натура и спадат към схемата, предвидена за тези обезщетения от Регламент № 1408/71.

47. По силата на член 19, параграф 1, буква а) от този регламент, така както е тълкуван от Съда в Решение по дело Molenaar, заетото лице, което пребивава в държава членка, различна от компетентната, има право на обезщетения в натура, които институцията на държавата членка по пребиваване или престой предоставя на своите осигурени лица в сходни положения, *„доколкото* в правната уредба на последната държава — независимо от специфичното наименование на системата за социална сигурност, в която се вписва — *се предвижда предоставянето на такива обезщетения*, предназначени да покрият същите рискове като тези, които се покриват от […] осигуряването в държавата членка, където работят“ [18].

48. От това следва, че никакви искания не могат да бъдат предявени от заетото лице *спрямо държавата по пребиваване*, доколкото законодателството на тази държава не предвижда предоставяне на обезщетения в натура за покриване на риска, за който се изискват. Освен с буквата на член 19, параграф 1, буква а) от регламента, това заключение ми се струва съвместимо

13 — В някои национални схеми напр. разходите за медицинска помощ, предоставена в обществени заведения, се поемат по принцип от компетентната институция, докато в други е предвидена система за възстановяване на разходите. Процентът на покритие на разходите за медицинска помощ варира също от система на система.

14 — Както видяхме, за случаи, които попадат в приложното поле на член 22, параграф 1, срокът за предоставяне на обезщетенията се определя от законодателството на компетентната държава.

15 — Вж. член 19, параграф 1, буква б) и член 22, параграф 1, подточка i).

16 — Вж. Решение от 30 юни 1966 г. по дело Vaassen-Göbbels (61/65, Recueil, стр. 407, по-специално стр. 429).

17 — Точка 32.

18 — Точка 37. Курсивът е мой.

и с неговата *цел*, която е да се осигури на заетото лице достъп в държавата членка по пребиваване или престой до грижи, съответстващи на здравословното му състояние *при равни условия* с тези на осигурените лица към системата на социално осигуряване на тази държава.

49. В случая на г-жа Von Chamier-Gliszczinski, доколкото, както изглежда, системата на социално осигуряване в Австрия не предвижда предоставянето на обезщетения в натура за риска нужда от чужда помощ, това означава, че тя не допуска предявяване на никакви права спрямо *институциите в държавата по пребиваване*.

50. Следователно от тази гледна точка споделям тълкуването, предложено от германското и норвежкото правителство, както и от Комисията в съответните им писмени становища.

51. Не споделям обаче тезата, според която от естеството на член 19, параграф 1, буква а) от Регламент № 1408/71 като стълкновителна норма следвало, че достъпът на заетото лице до обезщетенията в натура при пребиваване в държава членка, различна от тази, където работи, се урежда изключително от правната уредба на държавата членка по пребиваване, в смисъл че никакви искания, имащи за предмет тези обезщетения, не могат да бъдат предявени *съгласно законодателството на компетентната държава членка спрямо институциите на посочената държава,* след като правната уредба на държавата членка по пребиваване не предвижда предоставянето на обезщетения в натура за покриване на риска, за който тези обезщетения се изискват.

52. В това отношение в Решение по дело Jordens-Vosters Съдът вече е имал възможност да потвърди, че Регламент № 1408/71 „има основно за цел да гарантира прилагането, в съответствие с единни и общностни критерии, на схеми за социална сигурност, които във всяка държава членка се отнасят до заетите лица, които се движат в рамките на Общността“, и че „би означавало да се надхвърлят тези цели и в същото време да се излезе извън предмета и обхвата на член [42 ЕО], ако Регламент № 1408/71 се тълкува като забраняващ на национално законодателство да предостави на заетото лице по-широка социална защита отколкото тази, която произтича от прилагането на самия регламент“ [19]. По-специално Съдът е приел по този повод, че би било в противоречие с буквата и духа на член 19 от регламента, ако разпоредбата се тълкува в смисъл, че *забранява* „на компетентната институция да предостави на заето лице по-благоприятни обезщетения, свързани със социалното осигуряване, от тези, които тя е длъжна да им гарантира съгласно общностната правна уредба, когато прилаганото от тази институция национално законодателство ѝ позволява да предоставя при особени обстоятелства такава допълнителна социална защита на посочените осигурени лица“. Според Съда *не е от значение* дали заетото лице пребивава на територията на държава членка, различна от компетентната; ако това обстоятелство е от решаващо значение съгласно член 19 от регламента, „за да се определи институцията, която следва да предостави дължимите на осигуреното лице обезщетения, както и прило-

19 — Решение от 10 януари 1980 г. (69/79, Recueil, стр. 75, точка 11).

жимото законодателство за предоставяне на тези обезщетения, то *е без значение* [...] за евентуалното предоставяне съгласно съответното законодателство на допълнителни обезщетения, свързани със социалното осигуряване, на които осигуреното лице няма право, но които компетентната институция може да му отпусне“ [20].

53. По подобен начин в Решение по дело Pierik I [21] във връзка не с член 19, а с член 22 от Регламент № 1408/71, след като изтъква, че „поставен в рамките на общите цели на Договора, член 22 [...] попада сред мерките, имащи за цел да позволят на заето лице, гражданин на една от държавите — членки на Общността, независимо от националната институция, при която се осигурява, или мястото му на пребиваване, да получи обезщетенията в натура, предоставени във всяка друга държава членка“ [22], Съдът приема, че изразът „обезщетенията в натура, които се предоставят от институцията на една държава членка за сметка на институцията на държава членка по място на пребиваване или престой“ (член 22, параграф 1, буква б) не се отнася единствено за обезщетенията в натура, предоставяни от държавата членка по пребиваване, но също и за тези, които компетентната институция има право да предоставя [23]; причината за това се дължи на обстоятелството, че както посочва Съдът, регламентът изисква да се осигури на заетото лице възможност да получи най-подходящите и най-ефикасни грижи с оглед здравословното му състояние — независимо от неговото място на пребиваване или мястото в рамките на Общността, където тези грижи са на разположение [24].

54. Двата посочени по-горе прецедента се отнасят за грижите, предоставяни на територията на държавата членка, където се полага труд, от институцията за социално осигуряване на тази държава на заето лице, пребиваващо на територията на друга държава членка, докато в случая на г-жа Von Chamier-Glisczinski възстановяването е поискано за престации, получени в държавата по пребиваване. Все пак според мен само това обстоятелство не е от естество да възпрепятства транспониране на установените от Съда принципи и към положения като това, което е предмет на спора по главното производство.

55. От друга страна, ако се приеме, че член 19 не допуска институциите на компетентната държава членка да предоставят на осигурените при тях лица обезщетения в натура съгласно приложимото към тях законодателство, когато тези обезщетения не са предвидени от държавата членка по пребиваване на съответното лице, това може да доведе до несъвместими с целите на регламента резултати. Такъв би бил например случаят, в който компетентната държава членка предвижда единствено обезщетения в натура за покриване на определен риск, а държавата членка по пребиваване — единствено парични обезщетения; в този случай заетото лице не получава нито парични обезщетения, доколкото те не са предвидени от компетентната държава, която е длъжна да ги предостави по силата на член 19, параграф 1, буква б) от Регламент № 1408/71, нито обезщетения в натура, доколкото те не са предвидени от държавата членка по пребиваване. С други думи, заетото лице ще бъде лишено от каквото и да е покритие за въпросния риск, и то въпреки че системите на социално осигуряване на двете държави предвиждат такова. В подобна хипотеза заетото лице следователно би получило лечение, различно както от това на осигурените

20 — Точка 13. Курсивът е мой.
21 — Решение от 16 март 1978 г. (117/77, Recueil, стр. 825).
22 — Точка 14.
23 — Точка 21.
24 — Точки 17 и 22.

лица към системата на социално осигуряване на компетентната държава, пребиваващи в тази държава, така и от това на осигурените лица по системата на социално осигуряване на държавата по пребиваване.

56. Изглежда очевидно, че такъв резултат не отговаря на духа на регламента и на преследваните от координацията на националните законодателства в областта на социалното осигуряване цели, както се изисква от член 42 ЕО, сред които фигурират преди всичко забраната за дискриминация и запазването на придобитите права [25]. В това отношение следва също да се припомни, че Съдът постоянно се противопоставя на тълкуване на разпоредбите от Регламент № 1408/71, което може да доведе до загуба на свързани със социалното осигуряване предимства, гарантирани от законодателството на дадена държава членка [26].

57. Макар Регламент № 1408/71 да допуска възстановяването, което е предмет на искането, отправено от г-жа Von Chamier-Glisczinski до DAK, все пак правото на получаване на посоченото възстановяване според мен не може да произтича от разпоредбите на този регламент дори тълкуван в светлината на разпоредбите от Договора за свободното движение. Ето защо следва да се разгледа дали въпросното право може да бъде директно признато по силата на последните разпоредби, чието тълкуване е предмет на втория преюдициален въпрос.

58. Поради всички горепосочени съображения предлагам на Съда да отговори на първия преюдициален въпрос по следния начин:

„Член 19, параграф 1, буква а) от Регламента № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, трябва да се тълкува в смисъл, че заетото лице или самостоятелно заетото лице, което пребивава на територията на дадена държава членка, която не е компетентната държава, няма право на никакви обезщетения в натура, предоставени за сметка на компетентната институция от институцията по местопребиваване, когато законодателството на държавата по пребиваване не предвижда предоставянето на обезщетения в натура за покриване на риска, за който въпросните обезщетения се изискват. Член 19, параграф 1, буква а) от Регламент № 1408/71 не допуска заетото лице или член на неговото семейство да може да получи тези обезщетения под формата на възстановяване на разходи от компетентната институция съгласно законодателството, което тя прилага.“

59. Според мен по същия начин следва да се тълкува и член 22 от Регламент № 1408/71, в случай че запитващият съд

25 — Вж. в този смисъл постановеното неотдавна от Съда Решение по дело Bosmann, в което се изтъква, че член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 1408/71, на основание на който лице, което упражнява дейност като заето лице на територията на дадена държава членка, е подчинено на законодателството на тази държава, дори ако пребивава на територията на друга държава членка, „няма за цел да пречи на държавата по пребиваване да предостави съгласно законодателството си семейни надбавки на това лице“ (Решение от 20 май 2008 г., C-352/06, Сборник, стр. I-3827, точка 31).

26 — Вж. Решение от 9 декември 1993 г. по съединени дела Leporе и Scamuffa (C-45/92 и C-46/92, Recueil, стр. I-6497, точка 21), Решение от 4 октомври 1991 г. по дело Paraschi (C-349/87, Recueil, стр. I-4501, точка 22), Решение от 30 март 1993 г. по дело de Wit (C-282/91, Recueil, p. I-1221, точки 16 и 17) и Решение от 5 октомври 1994 г. по дело van Munster (C-165/91, Recueil, стр. I-4661, точка 27). Вж. също Решение от 9 октомври 1997 г. по съединени дела Naranjo Arjona и др. (C-31/96—C-33/96, Recueil, стр. I-5501, точка 20), Решение от 17 декември 1998 г. по дело Grajera Rodríguez (C-153/97, Recueil, стр. I-8645, точка 17), както и Решение от 9 ноември 2006 г. по дело Nemec (C-205/05, Recueil, стр. I-10745, точки 37 и 38).

приеме, че положението на г-жа Von Chamier-Glisczinski попада, както смятам, в обхвата на приложното поле на тази разпоредба, а не в този на член 19.

B — *По втория преюдициален въпрос*

60. С втория преюдициален въпрос запитващият съд иска от Съда да установи дали съществува основано на членове 18 ЕО, 39 ЕО и 49 ЕО право на поемане на разноските — при предварително разрешение — за престой и грижи в лечебно заведение в друга държава членка, което може да бъде предявено пред *компетентната институция до размера на дължимите на осигуреното лице обезщетения в компетентната държава членка*.

61. В самото начало следва да се припомни, че макар съгласно постоянната съдебна практика в областта на разпределянето на правомощията между националната и общностната юрисдикция съгласно член 234 ЕО първата трябва да прилага към спора, с който е сезирана, разпоредбите от общностното право, както са тълкувани от Съда, втората все пак трябва да извлече от предоставените от националната юрисдикция данни тези разпоредби от общностното право, на които е необходимо да се направи тълкуване предвид предмета на спора [27].

62. Следва да се отбележи обаче, че данните за спора в главното производство, с които разполагам, ме карат да считам, че г-жа Von Chamier-Glisczinski няма основание да се позовава на прилагането в нейна полза на член 49 ЕО. Всъщност според представените от запитващата юрисдикция данни и предоставените от г-н Von Chamier-Glisczinski в хода на съдебното заседание уточнения съпругата му не се е преместила *временно* в Австрия *с цел* да получи грижи в специализираното лечебно заведение, в което е била настанена, а е установила *трайно пребиваването си* в тази държава в очакване на предстоящото преместване на съпруга си. Тя продължила да пребивава трайно в Австрия с престой във въпросното лечебно заведение в продължение на 27 месеца. В Решение по дело Steymann/Staatssecretaris van Justitie Съдът твърди, че член 59 от Договора за ЕО (понастоящем след изменението член 49 ЕО) и член 60 от Договора за ЕО (понастоящем след изменението член 50 ЕО) „не се отнасят до случай, при който гражданин на държава членка отива на територията на друга държава членка и установява там основното си място на пребиваване, за да [...] ползва в тази държава услуги в течение на неопределен период“ [28]. Това заключение е потвърдено в Решение по дело Sodemare [29] относно услуги за настаняване в домове за възрастни хора.

63. По същия начин случаят на съпрузите Von Chamier-Glisczinski не изглежда да попада в приложното поле на член 39 ЕО. Всъщност от направените от г-н Von

27 — Вж. Решение от 23 октомври 2003 г. по дело Inizan (C-56/01, Recueil, стр. I-12403, точки 32 и 34 и цитираната съдебна практика).

28 — Решение от 5 октомври 1988 г. (196/87, Recueil, стр. 6159, точка 17).

29 — Решение от 17 юни 1997 г. по дело Sodemare и др. (C-70/95, Recueil, стр. I-3395, точка 38).

Chamier-Glisczinski изявления в съдебното заседание се оказва, че по време на престоя на неговата съпруга в Австрия същият не е предприел никаква инициатива за търсене на работа като заето лице в тази страна.

64. Поради това с оглед фактическата обстановка по спора в главното производство отговорът на втория преюдициален въпрос следва да се ограничи само до тълкуването на член 18 ЕО.

65. На първо място ще отбележа, че не споделям повдигнатото от Комисията и от норвежкото правителство възражение, според което от обстоятелството, че Регламент № 1408/71 разпростира до областта на социалното осигуряване свободата на движение, гарантирана от разпоредбите на Договора, произтичало, че само член 19, параграф 1, буква а) от този регламент се прилага към спора в главното производство, докато разпоредбите от Договора можели да намерят приложение само ако посоченият член е предварително обявен за недействителен.

66. Всъщност, както вече имаше случай да бъде посочено по-горе [30], считам, че член 19, параграф 1, буква а) не представлява пречка на заетото лице и на членовете на семейството му да бъде признато съгласно разпоредбите на Договора право, на което да се позовават не спрямо институцията на държавата по пребиваване, а спрямо тази, в която са осигурени.

67. В това отношение следва да се припомни също, че разглеждайки връзката между член 22, параграф 1 от Регламент № 1408/71 и разпоредбите на Договора в областта на свободното движение на услуги, в Решение по дело Kohll [31] Съдът уточнява, че посоченият член *няма за цел да регламентира* — и следователно *по никакъв начин не възпрепятства* — възстановяването на разходите, направени във връзка с лечение в друга държава членка, от страна на държавите членки *съгласно тарифите, които са в сила в компетентната държава членка*, а се ограничава само до това, да позволи на осигуреното лице да ползва обезщетенията за болест в натура за сметка на компетентната институция съгласно разпоредбите на законодателството на държавата, в която обезщетенията са предоставени [32]. Общият обхват на това твърдение, от една страна, и обстоятелството, че член 22, параграф 1 и член 19, параграф 1 от Регламент № 1408/71 предвиждат сходен начин на регламентиране за обезщетенията в натура, от друга страна, ме карат да считам, че приетото от Съда важи освен за всички случаи, попадащи в обхвата на член 22, параграф 1, (включи-

30 — Вж. точки 51—56.

31 — Решение от 28 април 1998 г. по дело Kohll (C-158/96, Recueil, стр. I-1931).

32 — Точки 26 и 27. В тези точки Съдът отговаря на повдигнато от люксембургското правителство и компетентната институция възражение, сходно на това, което е повдигнато от Комисията в настоящия случай. Вж. също Решение от 12 юли 2001 г. по дело Vanbraekel и др. (C-368/98, Recueil, стр. I-5363, точка 36). Освен това в Решение по дело Inizan, посочено в бележка под линия 27, Съдът изключва член 22, параграф 1, буква в), подточка i) от регламента — доколкото подчинява предоставянето на обезщетения в натура, чието ползване се гарантира, на получаването на предварително разрешение — да противоречи на членове 49 ЕО и 50 ЕО (точки 15—36). Накрая, вж. по-неотдавнашното Решение от 16 май 2006 г. по дело Watts (C-372/04, Recueil, стр. I-4325, точки 46—48).

телно и тези, посочени в буква б), също и за случаите, които попадат в приложното поле на член 19, параграф 1. Член 19, параграф 1, подобно на член 22, параграф 1, няма за цел да регламентира и следователно *не възпрепятства* възстановяването на разходите, направени във връзка с медицинска помощ в държава членка, различна от тази, в която е осигурено лицето, по реда и съгласно тарифите, които са в сила в последната.

68. В Решение по дело Kohll, посочено по-горе, Съдът продължава, като изтъква, че правото на посоченото възстановяване произтича директно от разпоредбите на Договора за свободното движение на услуги [33].

69. Въпросът, който обаче трябва да се реши в случая, е дали същото право може да бъде признато по силата на член 18 ЕО в случай, при който не може да има позоваване нито на разпоредбите на член 49 ЕО, нито на тези на член 39 ЕО.

70. В това отношение най-напред ще припомня, че от постоянната съдебна практика е видно, че общностното право не засяга компетентността на държавите членки да уреждат своите системи за социална сигурност [34]. Следователно при липса на хармонизация на общностно равнище всяка държава членка трябва да определи условията за предоставяне на обезщетения в областта на социалната сигурност [35]. Не по-малко вярно е обаче, че при упражняване на тази компетентност държавите членки трябва да спазват общностното право [36], и в частност разпоредбите на Договора, свързани с признатата на всеки гражданин на Съюза свобода да се придвижва и пребивава свободно на територията на държавите членки [37].

71. Съдът обаче вече е имал възможност да изтъкне, че доколкото във всички държави членки на гражданин на Съюза следва да бъде признато същото правно третиране като това, предоставено на гражданите на тези държави членки, които се намират в същото положение, би било несъвместимо с правото на свободно движение в държавата членка, на която е гражданин, спрямо него да се прилага по-неблагоприятно третиране от това, от което той би се ползвал, ако не беше

33 — Според Съда тези разпоредби не допускат национална правна уредба, която подчинява на разрешение от органа по социална сигурност на осигуреното лице възстановяването — съгласно тарифите на държавата по осигуряване — на разходите за медицинска помощ, предоставена от установен в друга държава членка самостоятелно зает специалист извън всякакво болнично заведение. Според Съда подобна правна уредба „възпира осигурените лица да се обръщат към доставчици на медицински услуги, установени в друга държава членка, и както за последните, така и за техните пациенти съставлява пречка за свободното предоставяне на услуги“ (точки 34 и 35 от решението).

34 — Вж. по-специално Решение от 7 февруари 1984 г. по дело Duphar и др. (238/82, Recueil, стр. 523, точка 16) и Решение по дело Sodemare и др., посочено по-горе, точка 27.

35 — Вж. по-специално Решение от 24 април 1980 г. по дело Coonan (110/79, Recueil, стр. 1445, точка 12), Решение от 4 октомври 1991 г. по дело Paraschi (C-349/87, Recueil, стр. I-4501, точка 15) и Решение от 30 януари 1997 г. по съединени дела Stöber и Piosa Pereira (C-4/95 и C-5/95, Recueil, стр. I-511, точка 36).

36 — Вж. по-специално Решение от 13 май 2003 г. по дело Müller-Fauré и van Riet, (C-385/99, Recueil, стр. I-4509, точка 100), Решение от 28 април 1998 г. по дело Decker (C-120/95, Recueil, стр. I-1831, точка 23), Решение по дело Watts, посочено по-горе, точка 92 и Решение по дело Kohll, посочено по-горе, точка 19.

37 — Вж. Решение от 23 ноември 2000 г. по дело Elsen (C-135/99, Recueil, стр. I-10409, точка 33).

използвал предоставените от Договора облекчения в областта на движението [38]. Всъщност според Съда тези възможности не биха могли да проявят пълното си действие, ако гражданин на държава членка може да бъде възпрян да се ползва от тях поради препятствия за пребиваването му в приемащата държава членка, създадени от правна уредба на неговата държава по произход, която го поставя в по-неблагоприятно положение само поради обстоятелството, че се е възползвал от тях [39].

72. Следователно национална правна уредба, с която някои граждани на съответната държава се поставят в по-неблагоприятно положение единствено поради обстоятелството, че са упражнили правото си на свободно движение и пребиваване в друга държава членка, би породило неравно третиране, което противоречи на принципите, залегнали в основата на статута на гражданин на Съюза, а именно гаранцията за еднакво правно третиране при упражняването на неговата свобода на движение [40].

73. Такъв е случаят според мен с национална правна уредба, която отказва на осигуреното лице по националната схема на социално осигуряване за риска нужда от чужда помощ да възстанови до размера на гарантираното от посочената схема покритие разходите, направени по време на престой в специализирано лечебно заведение, намиращо се в друга държава членка, докато възстановяването на тези разходи е щяло да бъде предоставено в случай на престой в сключило договор с осигурителна каса лечебно заведение, намиращо се на територията на държавата членка по осигуряване.

74. Подобно различно третиране може да бъде оправдано само ако се обосновава от обективни съображения, съразмерни с легитимната цел, преследвана от националното право [41].

75. В това отношение ще припомня, че в Решение по дело Smits и Peerbooms [42], като разширява прилагането на установените в Решение по дело Kohll принципи спрямо медицинското болнично лечение, Съдът уточнява, че макар законодателството на държава членка, което изисква предварително разрешение за поемане от осигурителната каса на разходите, свързани с услуги, предоставени в намиращо се в друга държава членка болнично заведение, да представлява пречка за свободното предоставяне на услуги, то все пак може да се обоснове с двойната цел за

38 — Вж. Решение от 9 ноември 2006 г. по дело Turpeinen (C-520/04, Recueil, стр. I-10685, точка 20), Решение от 11 юли 2002 г. по дело D'Hoop (C-224/98, Recueil, стр. I-6191, точка 30) и Решение от 29 април 2004 г. по дело Pusa (C-224/02, Recueil, стр. I-5763, точка 18).

39 — Вж. Решение по дело Turpeinen, посочено по-горе в бележка под линия 38, точка 22 и Решение по дело Pusa, посочено по-горе в бележка под линия 38, точка 19.

40 — Вж. Решение по дело Turpeinen, посочено по-горе, точка 22 и Решение по дело Pusa, посочено по-горе, точка 19. Вж. също Решение от 18 юли 2006 г. по дело De Cuyper (C-406/04, Recueil, стр. I-6947, точка 39) и Решение по дело Elsen, посочено по-горе.

41 — Вж. Решение от 23 март 2004 г. по дело Collins (C-138/02, Recueil, стр. I-2703, точка 66), Решение по дело Turpeinen, посочено по-горе, точка 32 и Решение по дело Van Cuyper, посочено по-горе, точка 40.

42 — Решение от 12 юли 2001 г. (C-157/99, Recueil, стр. I-5473).

запазване на балансирано медицинско болнично обслужване, което е достъпно за всички, и за ефективното управление на финансовите средства, предназначени за здравеопазване [43].

76. Считам, че подобни съображения намират приложение също по отношение на грижи и помощ за нуждаещите се от чужда помощ лица, предоставени в рамките на специализирани лечебни заведения. Впрочем, както според мен правилно подчертават германското и норвежкото правителство, по отношение на тези услуги важат същите изисквания за планиране, свързани със запазването на балансирана и достъпна за всички система от заведения за настаняване на нуждаещите се от чужда помощ лица, като се има предвид по-специално увеличаването на очакваната продължителност на живота в страните от Общността, както и изискванията за контрол върху разходите, които се поемат от националните схеми за социално осигуряване.

77. Следователно изискването за предварително разрешение с цел получаване на въпросното възстановяване на разходи не противоречи на член 18 ЕО, стига условията за получаване на такова разрешение да са обосновани от горепосочените цели, да се основават на обективни, недискриминационни и предварително известни критерии и да отговарят на изискването за пропорционалност [44].

78. Следва обаче да се отбележи, че в конкретния случай от акта за преюдициално запитване е видно, че искането на г-жа Von Chamier-Glisczinski, с което се цели получаване по време на нейния престой в лечебното заведение в Австрия на обезщетенията в натура, предвидени от осигурителната схема за риска нужда от чужда помощ, по която тя е била осигурена, е отхвърлено единствено въз основа на позоваване на член 19 от Регламент № 1408/71. Поради посочените по-горе съображения обстоятелството, че тази разпоредба е приложима, не изключва правото на възстановяване на разходи в рамките на покритието, предвидено по тази схема съгласно член 18 ЕО [45]. Следователно отказът, даден на искането на г-жа Von Chamier-Glisczinski, не може при никакво положение да се разглежда като законосъобразен.

43 — Точка 69 и сл. Съгласно съдебната практика обаче амбулаторното лечение, предоставено в друга държава членка, не може да бъде предмет на разрешение (Решение по дело Kholl, посочено по-горе).

44 — Вж. Решение по дело Müller-Fauré и van Riet, посочено по-горе в бележка под линия 36, и Решение по дело Inizan, посочено по-горе в бележка под линия 27. В Решение по дело Leichtle напр. Съдът постановява, че условията, на които германска правна уредба в областта на социалното осигуряване подчинява издаването на разрешение за провеждане на термотерапия на осигурените по нея лица в друга държава членка, противоречат на изискванията за свободното предоставяне на услуги.

45 — Трябва обаче да се отбележи, че в някои случаи това право на възстановяване и правото на обезщетения в натура, предоставени от държавата по пребиваване или престой, което произтича от разпоредбите на Регламент № 1408/71, могат да се припокрият. Ясно е, че в тези случаи е необходимо да се избегне рискът от кумулиране на обезщетенията. Тази цел може да се постигне чрез административно сътрудничество между съответните органи, в съответствие с установената от този регламент система.

VI — Заключение

79. С оглед на всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените му от Bayerisch Landessozialgericht München преюдициални въпроси по следния начин:

„1. Член 19, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, трябва да се тълкува в смисъл, че заетото лице или самостоятелно заетото лице, което пребивава на територията на държава членка, която е различна от компетентната държава, няма право на никакви обезщетения в натура, предоставени за сметка на компетентната институция от институцията по мястото на пребиваване, когато законодателството на държавата по пребиваване не предвижда предоставянето на обезщетения в натура за покриване на риска, за който тези обезщетения се изискват. Член 19, параграф 1, буква а) от Регламент № 1408/71 допуска заетото лице или член на семейството му да получи посочените обезщетения под формата на възстановяване на разходи от компетентната институция съгласно законодателството, прилагано от тази институция.

2. Член 18 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която отказва на лице, осигурено по национална схема на социално осигуряване за риска нужда от чужда помощ, да възстанови до размера на гарантираното от посочената схема покритие разходите, направени във връзка с престой в специализирано лечебно заведение, намиращо се в друга държава членка, където то е получило съответстващите на състоянието му грижи и помощ, щом поемането или възстановяването на тези разходи е щяло да бъде предоставено в случай на престой в сключило договор с осигурителна каса лечебно заведение, намиращо се на територията на държавата членка по осигуряване. Подобно различно третиране може да бъде оправдано само ако се обосновава от обективни съображения, съразмерни с легитимната цел, преследвана от националното право.“